

EDUSKUNNAN
LAKIVALIOKUNTA

Helsingissä,

13 päivänä toukokuuta 1982

Lausunto n:o 2

Pankkivaliokunnalle

Pankkivaliokunta on 23 päivänä maaliskuuta 1982 päivätyllä kirjeellään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt lakivaliokunnalta lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 28 laeiksi säästöpankkilain, osuuspankkilain, osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muuttamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Antti Hartikka valtiovarainministeriöstä, lainsäädäntösihteeri Pauline Koskelo oikeusministeriöstä, ylijohtaja Jussi Linnamo pankkitarkastusvirastosta, vs. osastopäällikkö Matti Sarin patentti- ja rekisterihallituksesta, toimitusjohtaja Matti Ali-Melkkilä Suomen Säästöpankkiliitosta, johtaja Taisto Joensuu Osuuspankkien Keskusliitosta, toimitusjohtaja Risto Piepponen Suomen Pankkiyhdistys ry:stä, osastopäällikkö Esko Prepula Keskuskaupparista ja oikeustieteen lisensiaatti, kuluttajasiames Gerhard af Schultén.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on säästöpankkilain ja osuuspankkilain tarkistaminen yhtäältä osakeyhtiömuotoisia pankkeja koskeviin lakeihin tehtyjen muutosten ja toisaalta osuuskuntalakiin tehtyjen muutosten pohjalta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia mm. pankkien perustamista koskeviin säännöksiin, hallintoelinten tehtävänjakoon, tilintarkastukseen, eräisiin omistusrajoituksiin, pankkiseläisyyteen, pankkien sulautumiseen ja vahingonkorvaus- ja rangaistussäännöksiin. Esityksessä on pyritty noudattamaan pankkien tasapuolisen kohtelun periaatetta. Pankkien erilaisesta luonteesta sekä sovellettavista taustalaeista johtuen säännöksissä on kuitenkin eräitä eroavaisuuksia.

Lakivaliokunta on käsitellyt asian tarkastelun ehdotettuja säännöksiä ensisijassa taustalakeina sovellettavien osakeyhtiölain ja osuuskuntalain säätämisen yhteydessä omaksuttujen periaatteiden noudattamisen sekä lakitekniikan kan-

nalta. Tämän perusteella valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa lainmuutosten hyväksymistä esittäen kuitenkin seuraavat yksityiskohtaiset huomautukset.

Säästöpankkilaki

6 §. Pykälän 5 kohdan perustelut (s. 6 ja 11) ja säädösteksti poikkeavat toisistaan. Perustelujen mukaan säännöksen sisältönä olisi määrätä siitä, "missä järjestyksessä päätetään" toimitusjohtajan ja hallituksen välisestä tehtävänjaosta ja oikeudesta edustaa pankkia. Pykälätekstin mukaan tehtävänjaosta ja edustamisoikeudesta määrätään nimenomaan säästöpankin säännöissä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on, että säästöpankkilain ja osuuspankkilain säännökset tässä suhteessa vastaisivat toisiaan. Näin ollen hallituksen esityksen perustelut ovat puheena olevan 5 kohdan osalta erheelliset.

21 §. Pykälän 5 momentiksi siirtyvä tilintarkastajien esteellisyttä koskeva säännös rakentuu tuomarin jääviyssäännösten pohjalta. Asianomainen oikeudenkäymiskaaren säännös ei enää vastaa säännösten selkeydelle asetettavia vaatimuksia, on vaikeasti tulkittava ja laadittu tuomitsemisnäkökohtia silmällä pitäen. Eräissä asiantuntijalausunnoissa on esitetty, että tämä säännös tulisi kirjoittaa uudelleen osakeyhtiölain ja osuuskuntalain selkeitä ja nykyaikaisia esteellisyssäännöksiä soveltuvin osin noudattaen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan osakeyhtiölain esteellisyssäännöksiä joudutta-

neen lähitulevaisuudessa jonkin verran tarkistamaan. Näin ollen ja kun säästöpankkilain esteellisyyssäännöksistä ei ole aiheutunut tulkintavaikeuksia, valiokunta ei pidä puheena olevan säännöksen nykyaikaistamista vielä tässä vaiheessa välttämättömänä.

80 §. Pykälän uuteen 3 momenttiin sisältyvät arvostussäännökset noudattavat osakeyhtiölain vastaavia säännöksiä (OYL 13:2). Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että osakeyhtiölain säännöksen sanamuoto on käytännössä osoittautunut epäonnistuneeksi. Tätä koskeva muutosehdotus on lähes valmis ja annettaneen eduskunnalle vielä tänä keväänä.

Valiokunta pitää uutta 3 momenttia periaatteissa tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisenä. Mikäli osakeyhtiölain säännösten muuttaminen tulee vaikuttamaan myös säästöpankkilain säännöksiin, hallitus huolehtinee siitä, että myös säästöpankkilakia esitetään vastaavasti muutettavaksi.

Osuuspankkilaki

14 b §. Pykälän 1 momenttiin sisältyy viittaus osuuskuntalain 88 §:n 1 ja 2 momenttiin. Tämän viittaussäännöksen osalta valiokunta korostaa, että se on tarpeen ennen kaikkea esteellisyyssäännösten osalta. Edelleen sitä tarvitaan niiden osuuspankin tilintarkastajien osalta, jotka eivät ole ammattitilintarkastajia. Näiden osalta osuuskuntalaissa oleva vaatimus kirjanpidon ja taloudellisten asiain tuntemuksesta on tarpeellinen ja asianmukainen. Sen sijaan viittauksella ei ole pyritty ohjaamaan ammattitilintarkastajan ammattipätevyyttä, koska tämä on muulla tavoin varmistettu.

Edellä sanotun perusteella lakivaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Lakivaliokunnan puolesta:

Ingvar S. Melin

Kaisa Vuorisalo

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Melin, varapuheenjohtaja Elo, jäsenet Eenilä, Jaakonsaari,

Kuoppa, Mäkynen, Nieminen, Petäjäniemi, Pohto, Pukkio, Rautiainen, Rytönen, Skinnari ja Starast.

Eriävä mielipide

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi säästöpankkilain, osuuspankkilain, osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muuttamisesta ehdotetaan, että ns. paikalliskuntien tilintarkastajaksi voitaisiin hyväksyä myös valtiovarainministeriön hyväksymä paikalliskuntien keskusjärjestöjen omistama tilintarkastusyhteisö. Tämä

säännös sisältyy säästöpankkilain 21 §:n 2 momenttiin sekä osuuspankkilain 14 b §:n 1 momenttiin.

Tämä säännös hajaannuttaisi tilintarkastajien hyväksymisjärjestelmää maassamme. Eduskunta on mm. vuonna 1978 vastauksessaan hallituksen esitykseen uudeksi osakeyhtiölainsää-

dännöksi lausunut lakivaliokunnan mietinnön n:o 4/1977 vp. perusteella seuraavaa: "Eduskunta edellyttää edelleen, että hallitus selvittää, miten tilintarkastajien auktorisointia voitaisiin yhtenäistää ja kehittää ottaen huomioon lakisääteisen tilintarkastuksen jatkuva lisääntyminen". Selvitystä ei ole suoritettu ja siksi esitetty säännös on eduskunnan aikaisemman kannan vastainen.

Säännös merkitsisi myös poikkeamista uuden osakeyhtiölain, liikepankkilain, kiinnitysluotto-pankkilain ja osuuskuntalain tilintarkastussäännöksistä, vaikka säästö- ja osuuspankkilait on tarkoitettu tarkistaa niiden mukaisiksi. Lisäksi po. säännös on tarpeeton, koska säästöpankkien ja osuuspankkien keskusjärjestöjen omistamat tilintarkastusyhteisöt voivat tulla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymiksi tilintarkastusyhteisöiksi.

Tilintarkastuksen riippumattomuus saattaa myös joutua kyseenalaiseksi mainitun säännöksen myötä.

Hallitus esittää lisäksi säästöpankkilain 21 §:n 3 momentissa sekä osuuspankkilain 14 b §:n 2 momentissa, että paikallispankin taseen loppusumman ylittäessä valtiovarainministeriön määräämän rajan tilintarkastusyhteisöksi voitaisiin valita myös valtiovarainministeriön hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tämä säännös edellä esitetyn lisäksi merkitsisi poikkeamista liikepankkilain tilintarkastussäännöksistä siten, että tilintarkastajille asetettaisiin alhaisemmat vaatimukset, vaikka säästöpankki tai osuuspankki kokonsa ja toimintansa puolesta on rinnastettavissa liikepankkiin.

Edellä olevan perusteella katsomme, että valiokunnan olisi tullut lausunnossaan ehdottaa

1) että ensimmäisen lakiehdotuksen (säästöpankkilaki) 21 § tulisi muuttaa näin kuuluvaksi:

21 §

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa.)

Säästöpankin tilintarkastajan on oltava Suomessa asuva Suomen kansalainen. Tilintarkastajaksi voidaan valita myös Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö (*poist.*).

Jos säästöpankin taseen loppusumma ylittää valtiovarainministeriön määräämän rajan, vähintään yhden tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö (*poist.*), ellei valtiovarainministeriö myönnä yksittäistapauksessa poikkeusta.

(4—7 mom. kuten valiokunnan lausunnossa.)

ja

2) että toisen lakiehdotuksen (osuuspankkilaki) 14 b § tulisi muuttaa näin kuuluvaksi:

14 b §

Osuuspankin tilintarkastajaksi voidaan valita myös Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö (*poist.*). Tilintarkastajaksi valitun yhteisön on ilmoitettava pankin johtokunnalle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tämän henkilön on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Hänellä on oltava osuuskuntalain 88 §:n 1 ja 2 momentissa mainittu kelpoisuus.

Jos osuuspankin taseen loppusumma ylittää valtiovarainministeriön määräämän rajan, on vähintään yhden tilintarkastajan oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö (*poist.*), jollei valtiovarainministeriö myönnä yksittäistapauksessa poikkeusta. Osuuskuntalain 88 §:n 3 momentin säännökset eivät koske osuuspankkia.

Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 1982

Toivo Mäkynen
Eva-Maija Pukkio

Tuulikki Petäjäniemi
Urho Pohto

